

THỊ TRƯỜNG SỮA, SẢN PHẨM SỮA QUÝ I/2016 & DỰ BÁO

- Thị trường thế giới Quý I/2016, giá sữa tiếp tục suy giảm.
- Trong nước giá sữa công thức cho trẻ dưới 6 tuổi ổn định.

I. DIỄN BIẾN THỊ TRƯỜNG

1. Giá thế giới

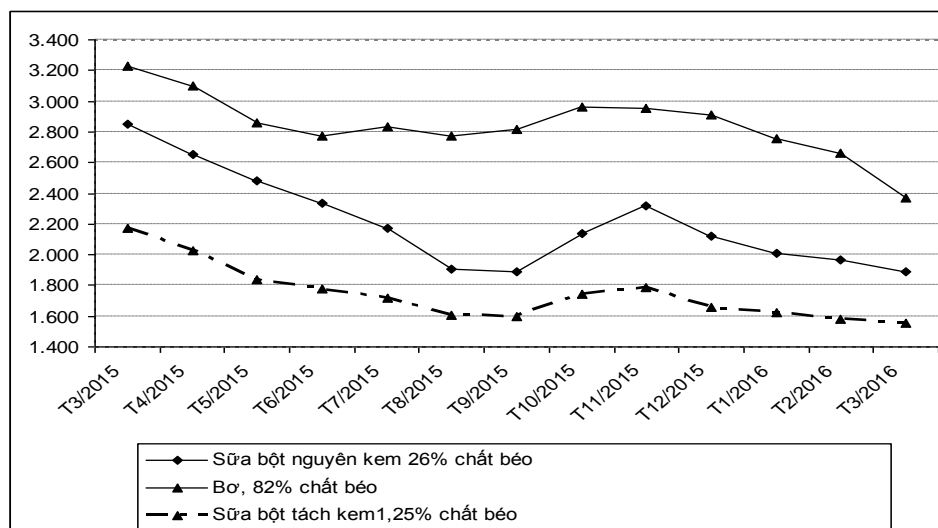
Quý I/2016, giá sữa trên thị trường châu Âu tiếp tục suy giảm, bởi nguồn cung vẫn gia tăng mặc dù bắt đầu từ 1/4/2015 châu Âu đã dỡ bỏ hạn ngạch sữa, sau 31 năm duy trì.

Một nguyên nhân nữa khiến giá sữa giảm đó là Ngân hàng Dự trữ New Zealand (RBNZ) - New Zealand nước xuất khẩu sữa lớn nhất trên thế giới - cắt giảm lãi suất xuống mức thấp kỷ lục từ 2,5% xuống còn 2,25% hôm 10/3. Đây là lần hạ lãi suất thứ năm kể từ tháng 6/2015 trong bối cảnh ngành công nghiệp sữa của nước này đang gặp nhiều khó khăn và triển vọng kinh tế toàn cầu sụt giảm.

Cụ thể, giá sữa bột nguyên kem 26% chất béo trung bình trong Quý đạt 1,955 EUR/tấn, giảm 24,03%; bơ 82% chất béo đạt 2,595 EUR/tấn, giảm 17,22% và sữa bột tách kem 1,25% chất béo đạt 1,585 EUR/tấn, giảm 21,91% so với cùng kỳ năm trước.

Hình 1: Diễn biến giá sản phẩm sữa tại thị trường Châu Âu

DVT: EUR/tấn

Nguồn: www.clal.it

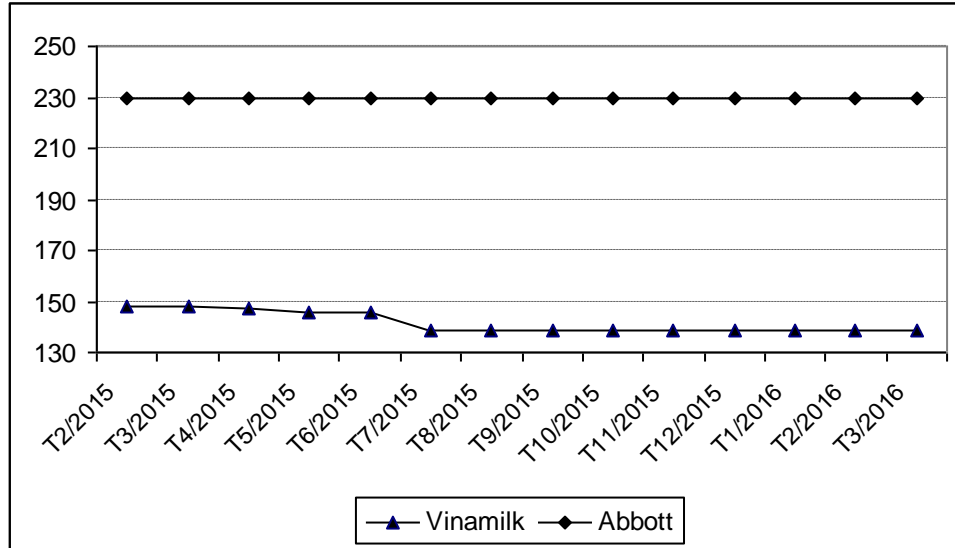
2. Giá trong nước

Giá sữa dành cho trẻ em dưới 6 tuổi trong Quý I/2016 ổn định. Điển hình như Abbott Similac Isomil 1 hộp 400 g (dành cho trẻ từ 0-6 tháng) giá 242.000 đ/hộp; sữa bột Abbott Similac IQ Plus 1 – hộp 400 g (dành cho trẻ từ 0-6 tháng tuổi) giá 230.000 đ/hộp.

Tính đến nay, cơ quan quản lý giá từ Trung ương đến địa phương đã công bố giá tối đa, giá đăng ký và giá kê khai của 808 dòng sản phẩm sữa dành cho trẻ em dưới 6 tuổi.

Hình 3: Diễn biến giá sữa trong 1 năm

DVT: 1.000 đồng/hộp 400 gr

Nguồn: Phòng Thông tin kinh tế Quốc tế

II. CUNG – CẦU

1. Cung

1.1. Thế giới

Ukraine

Sản lượng sữa của Ukraine trong tháng 2/2016 ước đạt 602,5 nghìn tấn, tăng 11,43% so với tháng trước và tăng 0,03% so với tháng 2/2015, nâng sản lượng sữa 2 tháng đầu năm 2016 lên 1180,5 nghìn tấn, giảm 0,99% so với cùng kỳ năm trước.

Châu Âu

Liên minh châu Âu (EU) vừa lên tiếng ủng hộ việc tạm thời cắt giảm sản lượng sữa của người nông dân tại các nước thành viên, nhằm đảo ngược tình trạng giá sữa sụt giảm mạnh.

Việc sản lượng sữa dư thừa nhiều sau khi EU dỡ bỏ hạn ngạch sữa từ tháng 4/2015 đã làm giá sữa lao dốc và hiện chưa có dấu hiệu phục hồi, mặc dù EU đã thông báo gói hỗ trợ trị giá 500 triệu euro (khoảng 556 triệu USD) hồi tháng 9/2015.

Ngoài ra, các yếu tố khác - như sự thay đổi thói quen ăn uống, nhu cầu của thị trường Trung Quốc giảm, lệnh cấm nhập của Nga đối với các sản phẩm châu Âu để đáp trả các lệnh trừng phạt nước này mà EU áp đặt do liên quan đến cuộc xung đột tại Ukraine - cũng tác động và làm giảm giá thịt bò, thịt lợn và sữa.

New Zealand

Theo nguồn số liệu GTIS, tháng 1/2016, xuất khẩu sữa và sản phẩm sữa tại New Zealand tăng ở hầu hết các chủng loại so với cùng kỳ. Cụ thể, sữa bột công thức cho trẻ sơ sinh tăng 154,1%; pho mát tăng 20,7%; sữa bột tách kem tăng 14,4%; sữa bột

nguyên kem tăng 5,7%; Casein tăng 5,3%; váng sữa tăng 0,3%, tuy nhiên bơ giảm 3,0%. New Zealand xuất khẩu sang các nước như Nhật Bản, Trung Quốc, Ai Cập, Việt Nam ... trong đó pho mát chủ yếu xuất sang Nhật Bản 5,6 nghìn tấn, tăng 22%; Bơ sang Iran đạt 7,4 nghìn tấn, tăng 7.615%; sữa bột nguyên kem và sữa bột tách kem sang Trung Quốc đạt 41,2 nghìn tấn, tăng 24% và 13,1 nghìn tấn, tăng 2%.

Anh

Sản lượng sữa tại Anh bắt đầu suy giảm khi những người nông dân cắt giảm thức ăn chăn nuôi gia súc.

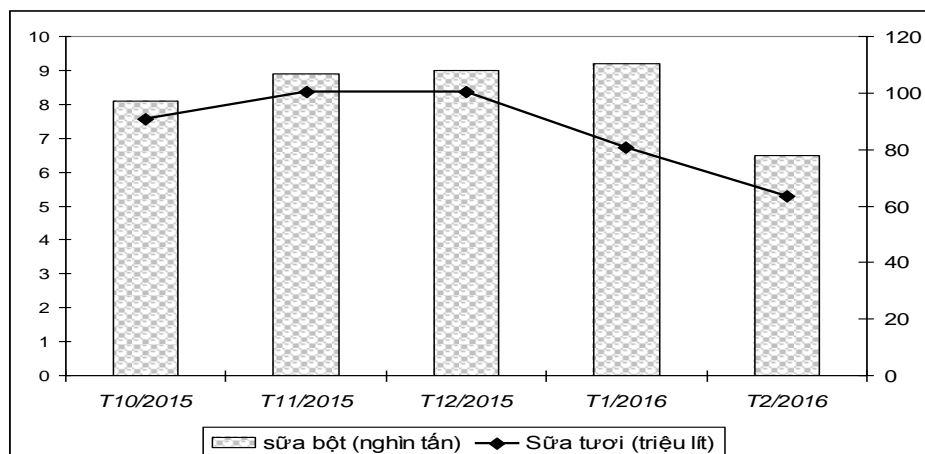
Theo số liệu mới nhất từ AHDB, giá sữa giảm xuống dưới mức chi phí sản xuất, đã ảnh hưởng đến nguồn cung sữa tại Anh.

Tháng 1/2016, sản lượng sữa tại Anh đạt 1.038 triệu lít, tăng 28 triệu lít (tương đương 2,8%) so với cùng kỳ năm trước. AHDB nhấn mạnh, đây là mức tăng thấp nhất trong 4 tháng và thấp hơn đáng kể 5,5% trong tháng 12/2015.

1.2. Trong nước

Theo số liệu thống kê từ TCTK, tháng 2/2016 sản lượng sữa tươi và sữa bột đạt lần lượt 63,5 triệu lít và 6,5 nghìn tấn, giảm lần lượt 19,5% và giảm 35% so với tháng trước, so với tháng 2/2015 sản lượng sữa giảm 14,3% đối với sữa tươi nhưng tăng 6,9% đối với sữa bột. Tính chung 2 tháng 2016, sản lượng sữa tươi đạt 142,4 triệu lít và sữa bột đạt 16,5 nghìn tấn. Đối với sữa bột so với cùng kỳ năm 2015 tăng 17,4% và sữa tươi không đổi.

Hình 4: Sản lượng sữa trong 1 năm

Nguồn: Tổng cục Thống kê

2. Cầu

2.1. Thế giới

Mỹ

Tháng 1/2016, nhập khẩu sữa và sản phẩm sữa của Hoa Kỳ tăng so với cùng kỳ năm trước. Cụ thể: Bơ tăng 122,7%; Casein tăng 49,4%; Pho mát tăng 41,4%; Caseinate tăng 31,3%, váng sữa tăng 1,4%. Ngược lại, sữa đặc giảm 32,9%; sữa bột nguyên kem giảm 3,39%. Trong đó, sản phẩm sữa chủ yếu nhập từ New Zealand, cụ thể bơ, 984 tấn, tăng 94%, phomat 2 nghìn tấn, tăng 34%.

Theo số liệu từ USDA, trong tổng sản lượng sữa nhập khẩu trong tháng Giêng phần lớn là sữa béo tới 809 triệu pound, tăng 56% so với tháng trước, đây là mức cao nhất trong 10 năm.

Australia

Người dân Australia đang lo lắng giá sữa công thức ở Australia sẽ tăng cao kỷ lục sau khi Bộ tài chính nước này bật đèn xanh cho nhà quản lý bán các trang trại nuôi bò lớn nhất cho thương gia Trung Quốc. Việc bán 17.800 ha đất của công ty Van Diemen cho nhà đầu tư Moon Lake đồng nghĩa với việc giá sữa nội địa sẽ tăng cao, do chủ mới sẽ chuyển hướng cung cấp cho thị trường Trung Quốc. Trong 6 tháng qua, sữa công thức được bày bán ít hơn ở siêu thị Úc do được bán và vận chuyển sang Trung Quốc.

Nhu cầu mua sữa công thức từ thị trường Australia tăng vọt sau khi xảy ra vụ bê bối an toàn thực phẩm ở Trung Quốc liên quan đến sữa công thức được pha trộn với melamine khiến ít nhất 6 trẻ em thiệt mạng và khoảng 300.000 trẻ nhiễm bệnh sau khi tiêu thụ sản phẩm sữa nhiễm độc này. Sau vụ việc, người dân Trung Quốc đổ xô đi mua những loại sữa công thức để bán trên thị trường chợ đen. Giá sữa bán lẻ chỉ 25 USD, nhưng ở chợ đen sữa bị đội giá lên tới 100 USD/ hộp.

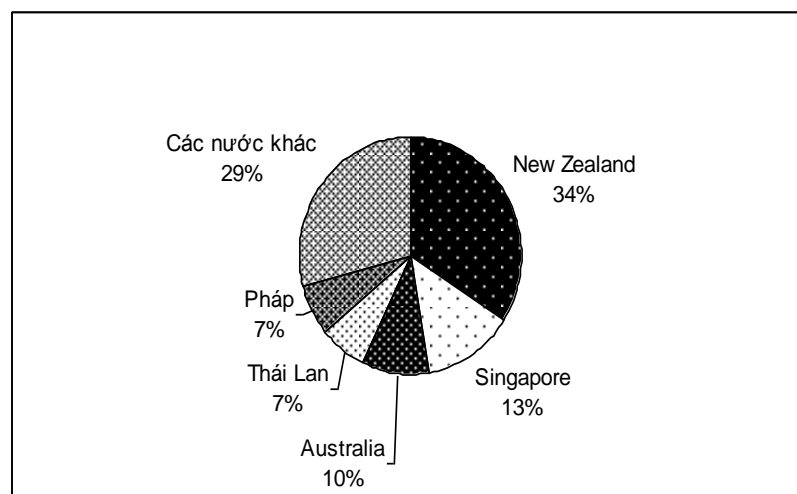
Việc bán một số trang trại sữa bò cho các công ty Trung Quốc vô tình sẽ đẩy giá sữa công thức nội địa tăng cao. Và người thiệt nhất sẽ là các gia đình tại Australia đang nuôi con nhỏ. Điều này càng trầm trọng hơn vì theo thống kê, tỷ lệ nuôi con bằng sữa mẹ ở Australia khá thấp, khoảng 40% mẹ cho con bú sau 4 tháng, và 15% cho con bú sau 6 tháng tuổi.

2.2. Trong nước

Số liệu thống kê sơ bộ của TCHQ Việt Nam, 2 tháng 2016, Việt Nam đã nhập khẩu 168,9 triệu USD sữa và sản phẩm sữa, tăng 18% so với cùng kỳ năm trước.

Việt Nam nhập khẩu sữa và sản phẩm từ 16 quốc gia trên thế giới, trong đó chủ yếu nhập khẩu New Zealand chiếm 34% thị phần.

Hình 5: Cơ cấu thị trường nhập khẩu sữa và sản phẩm sữa 2 tháng 2016

Nguồn: Tổng cục Hải quan

III. DỰ BÁO

1. Thế giới

EU dự kiến thành lập Cơ quan giám sát thị trường thịt lợn và thịt bò; đồng thời huy động 110 triệu Euro trong năm nay để khuyến khích sản xuất nông sản trong liên minh này và tại các quốc gia thứ 3, trong đó hơn 30 triệu Euro được dành riêng cho ngành sữa và thịt lợn.

EU cũng sẽ tăng gấp đôi định lượng cho sữa bột tách bơ và bơ từ mức 109.000 tấn và 60.000 tấn lên lần lượt là 218.000 tấn và 100.000 tấn; đồng thời ủng hộ việc tạm thời giảm sản lượng sữa của nông dân tại các nước thành viên nhằm đảo ngược xu hướng giá lao dốc đang làm chao đảo ngành công nghiệp sữa hiện nay.

Nguồn cung sữa tiếp tục gia tăng khi mà nhu cầu chậm lại, Ủy ban châu Âu dự báo giá sữa giảm hơn nữa. Hiện giá sữa nguyên liệu tại EU duy trì ở mức cao hơn 20% so với sữa bột tách kem và bơ. Trong thời gian tới, “chưa thấy có dấu hiệu” rõ ràng khi mà nguồn cung lớn đã kéo giá sữa giảm xuống còn một nửa kể từ năm 2013.

Ủy ban Châu Âu cho biết, trên thế giới hàng năm nhập khẩu tăng hơn 2%, tương đương khoảng 1,5 triệu tấn sữa đặc/năm. Tuy nhiên, mức tăng này chỉ chiếm 30% của mức tăng trung bình trong năm 2014, 2015 tại một số thị trường như EU, Hoa Kỳ, New Zealand và Australia. Dự báo, sản lượng sữa của EU trong năm 2015 tăng 2,3% lên 163,5 triệu tấn và tăng 1,4% lên 165,7 triệu tấn trong năm 2016.

Theo của Bộ Nông nghiệp Mỹ (USDA), giá sữa năm 2016 tiếp tục được dự báo giảm xuống 1.495 – 1.555 USD/pound so với dự báo trước đây, ở mức 1.530 – 1.600 USD/pound.

Tập đoàn sữa lớn nhất thế giới Fonterra (New Zealand) hạ dự báo giá sữa xuống mức thấp nhất trong 9 năm qua do nhu cầu yếu và nguồn cung dư thừa tiếp tục gây trì trệ thị trường toàn cầu. Giá sữa khô (milksolids) trong niên vụ 2015-2016 sẽ giảm xuống còn 4,15 đô la New Zealand (2,67 đô la Mỹ)/kg, giảm so với mức dự báo trước đây 4,6 đô la New Zealand/kg.

Bên cạnh đó các nhân tố thúc đẩy nhu cầu sữa đang yếu đi bao gồm việc giá dầu giảm đã làm giảm sức mua ở các nước phụ thuộc nhiều vào nguồn thu từ dầu mỏ. Bên cạnh đó, lệnh cấm nhập khẩu sữa từ Liên minh châu Âu (EU) của Nga càng khiến sữa từ EU tràn ngập trên thị trường.

Nguồn cung sữa tăng và nhu cầu ảm đạm ở Trung Quốc đã đẩy giá sữa xuống mức thấp nhất trong 12 năm vào tháng 8-2015 trước khi hồi phục trở lại sau khi Fonterra giảm lượng sữa chào bán ở các cuộc đấu giá. Nông dân New Zealand đã cắt giảm số lượng đàn bò sữa và giảm lượng thức ăn bổ sung trước tình hình giá sữa giảm.

Giám đốc điều hành Fonterra, ông Spierins, dự báo giá sữa sẽ cải thiện vào cuối năm nay. Tái cân bằng cung cầu sữa phụ thuộc chủ yếu vào quyết định điều chỉnh nguồn cung của châu Âu trong tương lai khi giá sữa có khả năng giảm thêm.

IV. ẢNH HƯỞNG CỦA HỘI NHẬP

Theo Bộ NN&PTNT, năm 2015, kim ngạch nhập khẩu sữa và các sản phẩm sữa đạt gần 901 triệu USD, chỉ bằng 82% so với năm trước. Trong các năm 2013, 2014, kim ngạch nhập khẩu mặt hàng này đều ở mức trên 1 tỉ USD.

Tuy nhiên, điều cần quan tâm là trong 10 thị trường hàng đầu cung cấp sữa cho Việt Nam có đến 5 nước là thành viên của TPP, gồm: New Zealand, Mỹ, Singapore, Úc

và Malaysia, chiếm đến gần 60% thị phần. Khi TPP có hiệu lực, các hàng rào thuế quan dỡ bỏ, sự đổ bộ của sữa ngoại là không tránh khỏi.

Việc áp trần đối với giá sữa đã được Bộ Tài chính chính thức thực hiện từ năm 2014 bằng Quyết định 1079 đối với 25 mặt hàng sữa của 5 DN chiếm thị phần hàng đầu trên thị trường. Quyết định này sau đó được thay thế bằng Quyết định 857 ngày 12-5-2015, kéo dài việc áp trần với sản phẩm sữa cho trẻ em dưới 6 tuổi đến hết ngày 31-12-2016 ảnh hưởng tiêu cực đến môi trường đầu tư tại Việt Nam, khi quá trình hội nhập đang diễn ra rất mạnh mẽ.

Tại hội nghị triển khai nhiệm vụ ngành tài chính năm 2016, Phó Thủ tướng Vũ Văn Ninh cũng đã có chỉ đạo giá sữa cần phải thực hiện theo cơ chế thị trường, vì Việt Nam đã ký kết một loạt các FTA, không thể dùng các biện pháp hành chính để áp đặt. Dù mong muốn của cơ quan quản lý là thị trường phải bình ổn, nhưng muốn thực hiện được điều này thì phải nâng cao trình độ của cán bộ và quản lý bằng các giải pháp kinh tế.

Mới đây nhất, trong Sách trắng 2016 về các vấn đề chính sách và kiến nghị, Tiểu ban Thực phẩm Dinh dưỡng thuộc EuroCham (NFG), cũng kiến nghị Chính phủ không kéo dài việc áp trần giá sữa, bởi “Việc Chính phủ đưa ra các quy định can thiệp vào quyền tự chủ kinh doanh của DN sẽ là một lời cảnh báo đáng lo ngại về một môi trường đầu tư chưa thực sự ổn định, thân thiện và hội nhập của Việt Nam, đi ngược lại với chủ trương hoàn thiện nền kinh tế thị trường của Chính phủ”.

Ngoài ra, NFG cũng đề nghị xác định rõ ràng mục đích và đối tượng thực sự cần hỗ trợ từ công tác bình ổn giá; Sửa đổi và làm rõ các điều khoản chưa rõ ràng và thiếu nhất quán trong Luật Giá và văn bản hướng dẫn, để việc can thiệp của Nhà nước vào giá có cơ sở vững chắc hơn. NFG cũng cho rằng, đối với thị trường sữa công thức, Chính phủ không nên kiểm soát giá bán của các sản phẩm ở phân khúc cao cấp và trung bình, mà chỉ nên áp dụng biện pháp bình ổn giá lên phân khúc thị trường bình dân để đảm bảo khả năng tiếp cận sản phẩm của người tiêu dùng có thu nhập thấp.

Theo Thứ trưởng Bộ NN&PTNT Vũ Văn Tám, Việt Nam là một trong những nước nhập khẩu sữa lớn nhất thế giới (trung bình mỗi năm nhập khoảng 1,2-1,3 triệu tấn sữa), trong đó 70% là sữa bột hoàn nguyên. Hiện Bộ NN&PTNT đang thực hiện tái cơ cấu ngành, theo đó các địa phương dựa vào lợi thế để quy hoạch vùng trồng cỏ, nguồn thức ăn chăn nuôi đến xây dựng các nhà máy chế biến. Nâng cao nhận thức của nông dân trong việc ký kết hợp đồng với doanh nghiệp bằng những điều kiện ràng buộc để bảo đảm quyền lợi hai bên. Nhà nước có chính sách khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư lớn vào phát triển đàn bò sữa và sản xuất sữa tươi...

Các nguồn tham khảo:

TTXVN, Cục quản lý giá Bộ Tài Chính, Tổng cục Thống kê, Tổng cục Hải quan, Báo Công Thương, VOV.vn

Reuter, NBC News, www.dairyco.org.uk; www.agrichn.com; www.clal.it .
Emdep.vn

Tháng 03/2016
Phòng Thông tin kinh tế quốc tế
Trung Tâm thông tin Công nghiệp và Thương mại

